

kadısı, dedesi yine bu bölgenin kadısı ve ünlü bir hadis âlimi, dayısı Şerefüz-zamân Mecdüddin, Batı Karahanlı Devleti hükümdarlarından Kılıç Tamgaç Han'ın hekimi idi. Avfî ilk tahsilini doğduğu şehirde tamamladıktan sonra bilgisini arttırmak ve yazacağı eserler için malzeme toplamak üzere Mâverâünnehir'i, Horasan'ı ve Hindistan'ın birçok şehrini dolaştı. 1201'de Semerkant'a gitti. Dayısı aracılığıyla Kılıç Tamgaç Han'ın hizmetine girerek veliahdı Kılıcarslan Hâkan Nusretüddin'in münsîi oldu. Semerkant'ta fazla kalmayıp önce Hârizm'e (1203), ardından Nesâ ve Nîşâbur'a gitti (1206). Nîşâbur'da birçok ilim adamıyla tanışma fırsatını buldu. Daha sonra İsfizar ve Herat'a uğrayıp (1210) oradan 1215 yılına kadar kaldığı Sicistan'a geçti. Sicistan'dan büyük bir ihtimalle tekrar Buhara'ya döndü. Moğol tehlikesi karşısında Horasan, İndus ve Gucerât üzerinden Lahor'a ulaştı. Burada Gur Sultanı Şehâbeddin Muhammed'in memlûk*lerinden

Melik Nâsirüddin Kabâce'ye intisap etti (1220). Kısa bir müddet sonra İran edebiyatında ilk şuarâ tezkiresi olan *Lübâbü'l-elbâb**'ı yazarak Nâsirüddin Kabâce'nin veziri Aynülmülk Fahreddin Hüseyin'e ithaf etti.

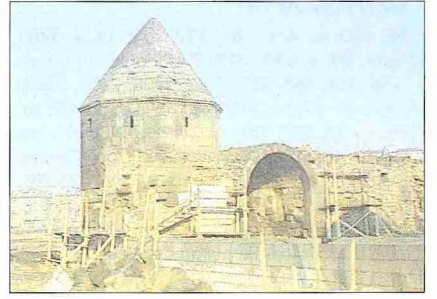
Avfî Lahor'da bulunduğu sırada bir taraftan Kanbâyat'ta kadılık yaparken diğer taraftan da Ebû Ali et-Tenühî'nin (ö. 384/994) bir hikâyeler mecmuası mahiyetindeki *el-Ferec ba'de's-şidde* adlı eserini Farsça'ya çevirdi. 1228'de Delhi Sultanı Şemseddin İltutmîş'in Nâsirüddin Kabâce'yi yenmesi üzerine onun hizmetine girdi. Delhi'de daha önce Nâsirüddin Kabâce'nin emriyle yazmaya başladığı, Moğollar'dan önce İran'da hüküm süren hânedanlara ait 2000'i aşkın tarihî ve edebî hikâyeyi ihtiva eden *Cevâmî'u'l-hikâyât** ve *levâmî'u'r-rivâyât* adlı eserini tamamlayıp İltutmîş'in veziri Nizâmülmülk Muhammed b. Ebû Sa'd el-Cüneydî'ye sundu (1228). Avfî'nin ölüm tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1232 yılına kadar yaşadığı tahmin edilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Avfî, *Lübâb* (nşr. Saîd Nefîsî), Tahran 1333 hş., Mukaddime, s. 1-32; Rypka, *HIL*, s. 222; *CHIr*, V, 616-617; M. Ullmann, *Die Natur-und Geheilmwissenschaften im Islam*, Leiden 1972, s. 31-32; N. Bland, "On the Earliest Persian Biography of Poets, by Muhammed Aûfî and on Some Other Works of the Class Called Tazkirat ul Shuarâ", *JRAS* (1848), s. 111-176; Nezîr Ahmed, "Nûşâ-i Hattî-yi Mühimmî ez-Tezkire-i Lûbâbü'l-elbâb-ı 'Avfî", *Indo-Iranica*, XV, Kalkûta 1962, s. 1-10; a.mlf., "Ta'liqâtî ber Lûbâbü'l-elbâb", *Ferheng-i İran Zemnîn*, XIX, Tahran 1352 hş., s. 89-105; Fuad Köprülü, "Avfî", *IA*, II, 21-23; M. Nizamuddin, "Awfî", *El²* (Ing.), I, 764; Saîd Nefîsî, "el-'Avfî", *İDMİ*, XIV/2, s. 342-345; J. Matîni, "Avfî", *Elr.*, III, 117-118.

TAHSİN YAZICI

Avgunu Medresesi - Kayseri

harap ve evler arasına sıkışmış durumda bulunan bina, son yıllarda onarılmış ve çevresi açılarak ortaya çıkarılmıştır.

Kesme taştan inşa edilmiş olan medrese, iki büyük eyvanlı ve revaklı avlusunun üzeri açık bir binadır. Giriş eyvanının hemen bitişiğinde tonozlu ve dar yan eyvanlarla dört eyvanlı şemayı devam ettiren özellikler göstermekte ise de bu yan eyvanlardan doğudakinin oda olması muhtemeldir. Diğer Kayseri Selçuklu medreselerinde görüldüğü gibi eyvan önlerinde de geniş kemerli revak parçaları bulunmakta, kuzeybatı köşesinde ise sekizgen gövdeli, piramit külâhlı kümbeti yer almaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

A. Gabriel, *Monuments Turcs d'Anatolie*, Paris 1931, I, 59-60; Aptullah Kuran, *Anadolu Medreseleri*, Ankara 1969, s. 67-69.

ARA ALTUN

AVICENNA

İbn Sînâ adının
Batı dillerinde kullanılan şekli
(bk. İBN SÎNÂ).

AVİZE

(آويزه)

Farsça "asılan şey" anlamına gelen *âvîze*, *asma kandillik**lerin zenginleştirilmiş şekline verilen isimdir. Başlangıçta Doğu ve Batı medeniyetlerinde farklı özelliklere sahip olarak gelişmişken zamanla ortak bir şekil ve yapı özelliği kazanmıştır. Avize, aydınlatma maksadıyla daha çok mum kullanılan dönemlerde, günümüzdeki genel özellikleriyle Batı dünyasında gelişmiştir. Aynı çağlarda İslâm ülkelerinde ise daha çok *asma*

Avfî'nin *Cevâmî'u'l-hikâyât* ve *levâmî'u'r-rivâyât* adlı eserinin II. cildinin ilk sayfası (TSMK, Hazine, nr. 1373, vr. 193B)

